

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Agenda, Sev Ritvale Osnabrvdense

Franz Wilhelm <Osnabrück, Bischof>

Coloniæ Agrippinæ

Ordo Commendationis animæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41233

gari vel Latino sermone, pro persona captu, morienti suggerere.

Deinde, sequentes preces, quanta poterit majori devotione, dicat; admoneatque domesticos & circumstantes, ut simul orent pro moriente.

Ordo commendationis Animæ.

P *Arochus, ad decedentis animæ commendationem accedens, Clericum, saltem unum, si potest, secum habeat, qui deferat vasculum aquæ benedictæ, superpelliceum, & stolam violaceam; quibus ipse Sacerdos ante infirmi cubiculum indutus, locum ingrediens, dicat: Pax huic domui. Resp. Et omnibus habitantibus in ea.*

Deinde aspergat egrotum, lectum, & circumstantes, aqua benedicta, dicens: Asperges me Domine hyssopo, & mundabor, &c. ut supra.

Pag. 123.

Postea, Salvatoris nostri Crucifixi imaginem egrotto osculandam præbeat, verbis efficacibus eum ad spem æternæ salutis erigens; ipsamque imaginem coram eo ponat, ut, illam aspiciens, salutis suæ spem sumat.

Deinde, accensa candela, genibus flexis, cum omnibus circumstantibus breves Litanias devote recitet, in hunc modum:

K Yrie eleison.   Christe eleison.   Kyrie
eleison.

Sancta Maria,   Ora pro eo. (ea.)

B b

Omnes

Omnes sancti Angeli & Archangeli , Orate
pro eo, (ea.)

Sancte Abel, ora.

Omnis chorus iustorum, orate.

Sancte Abraham, ora.

Sancte Ioannes Baptista, ora.

Omnes sancti Patriarchæ & Prophetæ, ora-
te pro eo, (ea.)

Sancte Petre, ora.

Sancte Paule, ora.

Sancte Andrea, ora.

Sancte Ioannes, ora.

Omnes sancti Apostoli & Euangelistæ, ora-
te pro eo, (ea.)

Omnes sancti Discipuli Domini, orate.

Omnes sancti Innocentes, orate.

Sancte Stephane, ora.

Sancte Laurenti, ora.

Omnes sancti Martyres, orate.

Sancte Sylvester, ora.

Sancte Gregori, ora.

Sancte Augustine, ora.

Omnes sancti Pontifices & Confessores, ora-
te pro eo , (ea.)

Sancte Benedicte, ora.

Sancte Francisce, ora.

Omnes sancti Monachi & Eremitæ , orate.

Sancta

Sancta Maria Magdalena,	ora.
Sancta Lucia,	ora.
Omnes sanctæ Virgines & Viduæ, orate pro eo, (ea.)	
Omnes Sancti & Sanctæ Dei, Intercedite pro eo, (ea.)	
Propitius esto,	Parce ei Domine.
Propitius esto,	Libera eum (eam) Domine.
Propitius esto,	Libera.
Ab ira tua,	Libera.
A periculo mortis,	Libera.
A mala morte,	Libera.
A pœnis inferni,	Libera.
Ab omni malo,	Libera.
A potestate diaboli,	Libera.
Per Nativitatem tuam,	Libera.
Per Crucem & Passionem tuam,	Libera eum (eam) Domine.
Per mortem & sepulturam tuam,	Libera eum (eam) Domine.
Per gloriosam Resurrectionem tuam,	Libera eum (eam) Domine.
Per admirabilem Ascensionem tuam,	Libera eum (eam) Domine.
Per gratiam Spiritus sancti Paracliti,	Libera eum (eam) Domine.
In die Iudicii,	Libera.

Peccatores, Te rogamus, audi nos.
 Ut ei parcas, Te rogamus.
 Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie elei-
 fon.

*Deinde, cum, in agone sui exitus, anima anxietur,
 dicantur sequentes Orationes.*

Oratio.

Proficiscere, anima Christiana, de hoc mundo, in nomine Dei Patris omnipotentis, qui te creavit: in nomine Iesu Christi Filii Dei vivi, qui pro te passus est: in nomine Spiritus sancti, qui in te effusus est: in nomine Angelorum & Archangelorum: in nomine Thronorum & Dominationum: in nomine Principatum & Potestatum: in nomine Cherubim & Seraphim: in nomine Patriarcharum & Prophetarum: in nomine sanctorum Apostolorum & Euangelistarum: in nomine sanctorum Martyrum & Confessorum: in nomine sanctorum Monachorum & Eremitarum: in nomine sanctarum Virginum, & omnium Sanctorum & Sanctarum Dei: hodie fit in pace locus tuus, & habitatio tua in sancta Sion. Per eundem Christum Dominum nostrum. *Resp.* Amen.

Oratio.

Oratio.

DEus misericors , Deus clemens , Deus, qui, secundum multitudinem miserationum tuarum, peccata pœnitentium deles, & præteritorum criminum culpas venia remissionis evacuas : respice propitius super hunc famulum tuum *N.* (hanc famulam tuam *N.*) & remissionem omnium peccatorum suorum tota cordis confessione poscentem deprecatus exaudi. Renova in eo , piissime Pater, quidquid terrena fragilitate corruptum , vel quidquid diabolica fraude violatum est : & unitati corporis Ecclesiæ membrum redemptionis annecte. Miserere, Domine, gemituum, miserere lacrymarum ejus : & , non habentem fiduciam nisi in tua misericordia, ad tuæ sacramentum reconciliationis admitte. Per Christum Dominum nostrum. *Resp.* Amen.

Commendo te omnipotenti Deo, charissime frater (vel soror ,) & ei , cujus es creatura , committo : ut , cum humanitatis debitum, morte interveniente, persolveris, ad autorem tuum , qui te de limo terræ formaverat , revertaris. Egredienti itaque animæ tuæ de corpore, splendidus Angelorum cœtus occurrat : judex Apostolorum tibi sena-

tus adveniat: candidatorum tibi Martyrum triumphator exercitus obviet: liliata rutilantium te Confessorum turma circumdet: jubilantium te Virginum chorus excipiat: & beatæ quietis, in sinu Patriarcharum, te complexus astringat: mitis atque festivus Christi Iesu tibi aspectus appareat, qui te inter assistentes sibi jugiter interesse decernat. Ignores omne, quod horret in tenebris, quod stridet in flammis, quod cruciat in tormentis. Cedat tibi teterrimus Satanæ cum satellitibus suis; in adventu tuo, te comitantibus Angelis, contremiscat, atque in æternæ noctis chaos immane diffugiat. Exurgat Deus, & dissipentur inimici ejus: & fugiant, qui oderunt eum, à facie ejus. Sicut deficit fumus, deficient: sicut fluit cera à facie ignis, sic pereant peccatores à facie Dei: & justi epulentur, & exultent, in conspectu Dei. Confundantur igitur & erubescant omnes tartaræ legiones; & ministri Satanæ iter tuum impedire non audeant. Liberet te à cruciatu Christus, qui pro te crucifixus est. Liberet te ab æterna morte Christus, qui pro te mori dignatus est. Constituat te Christus, Filius Dei vivi, intra Paradisi sui semper amœna virentia, & inter oves suas te verus ille

Pastor

Pastor agnoscat. Ille ab omnibus peccatis tuis te absolvat, atque ad dexteram suam in electorum suorum te sorte constituat. Redemptorem tuum facie ad faciem videas; & præfens semper assistens, manifestissimam beatis oculis aspicias veritatem. Constitutus igitur inter agmina Beatorum, contemplationis divinæ dulcedine potiaris in sæcula sæculorum. *Resp.* Amen.

Oratio.

Suscipe, Domine, servum tuum (famulam tuam) in locum sperandæ sibi salvationis à misericordia tua. *Resp.* Amen.

Libera, Domine, animam servi tui (famulæ tuæ) ex omnibus periculis Inferni, & de laqueis poenarum, & ex omnibus tribulationibus. *Resp.* Amen.

Libera, Domine, animam servi tui, (famulæ tuæ,) sicut liberafti Enoch & Eliam de communi morte mundi. *Resp.* Amen.

Libera, Domine, animam servi tui, (famulæ tuæ,) sicut liberafti Noë de diluvio. *Resp.* Amen.

Libera, Domine, animam servi tui, (famulæ tuæ,) sicut liberafti Abraham de Vr Chaldæorum. *Resp.* Amen.

Libera, Domine, animam servi tui, (famulæ tuæ,)

læ tuæ,)

læ tuæ,) sicut liberaſti Iſaac de hoſtia , & de manu patris ſui Abrahæ. *Reſp.* Amen.

Libera Domine animam ſervi tui, (famulæ tuæ,) ſicut liberaſti Loth de Sodomis , & de flamma ignis. *Reſp.* Amen.

Libera Domine animam ſervi tui, (famulæ tuæ,) ſicut liberaſti Moysen de manu Pharaonis , Regis Ægyptiorum. *Reſp.* Amen.

Libera Domine animam ſervi tui, (famulæ tuæ,) ſicut liberaſti Daniele de lacu leonum. *Reſp.* Amen.

Libera Domine animam ſervi tui, (famulæ tuæ,) ſicut liberaſti tres pueros de camino ignis ardentis, & de manu regis iniqui. *Reſp.* Amen.

Libera Domine animam ſervi tui, (famulæ tuæ,) ſicut liberaſti Suſannam de falſo crimine. *Reſp.* Amen.

Libera Domine animam ſervi tui, (famulæ tuæ,) ſicut liberaſti David de manu regis Saul, & de manu Goliæ. *Reſp.* Amen.

Libera Domine animam ſervi tui, (famulæ tuæ,) ſicut liberaſti Petrum & Paulum de carceribus. *Reſp.* Amen.

Et ſicut beatiffimam Theclam, virginem & martyrem tuam, de tribus atrociffimis tormentis liberaſti , ſic liberare digneris ani-

mam

mam hujus servi tui; (hujus famulæ tuæ,) & tecum facias in bonis congaudere cælestibus.

Resp. Amen.

Oratio.

Commendamus tibi, Domine, animam famuli tui (famulæ tuæ;) precamurque te, Domine Iesu Christe, Salvator mundi, ut, propter quam ad terram misericorditer descendisti, Patriarcharum tuorum finibus insinuare non renuas. Agnosce, Domine, creaturam tuam, non à diis alienis creatam, sed à te solo Deo vivo & vero: quia non est alius Deus præter te, & non est secundum opera tua. Lætifica, Domine, animam ejus in conspectu tuo, & ne memineris iniquitatum ejus antiquarum, & ebrietatum quas suscitavit furor sive fervor mali desiderii. Licet enim peccaverit, tamen Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, non negavit; sed credidit, & zelum Dei in se habuit, & Deum, qui fecit omnia, fideliter adoravit.

Oratio.

Delicta juventutis & ignorantias ejus, quæsumus, ne memineris, Domine: sed secundum magnam misericordiam tuam memor esto illius in gloria claritatis tuæ. Aperiantur ei cæli, collætentur illi Angeli. In re-

C c

gnum

gnum tuum, Domine, servum tuum (famulam tuam) suscipe. Suscipiat eum (eam) sanctus Michaël Archangelus Dei, qui militiae caelestis meruit principatum. Veniant illi obviam sancti Angeli Dei, & perducant eum (eam) in civitatem caelestem Ierusalem. Suscipiat eum (eam) beatus Petrus Apostolus, cui à Deo claves regni caelestis traditae sunt. Adjuvet eum (eam) sanctus Paulus Apostolus, qui dignus fuit esse vas electionis. Intercedat pro eo (ea) sanctus Ioannes electus Dei Apostolus, cui revelata sunt secreta caelestia. Orent pro eo (ea) omnes sancti Apostoli, quibus à Domino data est potestas ligandi atque solvendi. Intercedant pro eo (ea) omnes Sancti & electi Dei, qui pro Christi nomine tormenta in hoc saeculo sustinuerunt: ut, vinculis carnis exutus, (exuta,) pervenire mereatur ad gloriam regni caelestis: praestante Domino nostro Iesu Christo, qui cum Patre, & Spiritu sancto, vivit & regnat in saecula saeculorum. *Resp. Amen.*

Si verò diutius laboret anima, poterit legi super eum hoc Evangelium sancti Ioannis.

Ioan. 17.

SVblevatis oculis in caelum Iesus dixit: Pater, venit hora; clarifica Filium tuum, ut

Filius

Filius tuus clarificet te. Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, ut omne, quod dedisti ei, det eis vitam æternam. Hæc est autem vita æterna, ut cognoscant te, solum Deum verum, & quem misisti Iesum Christum. Ego te clarificavi super terram: opus consummavi, quod dedisti mihi ut faciam: & nunc clarifica me tu Pater apud te ipsum, claritate, quam habui, priusquam mundus esset, apud te. Manifestavi nomen tuum hominibus, quos dedisti mihi de mundo. Tui erant, & mihi eos dedisti: & sermonem tuum servaverunt. Nunc cognoverunt, quia omnia, quæ dedisti mihi, abs te sunt: quia verba, quæ dedisti mihi, dedi eis: & ipsi acceperunt, & cognoverunt vere quia à te exivi, & crediderunt quia tu me misisti. Ego pro eis rogo: non pro mundo rogo, sed pro his, quos dedisti mihi, quia tui sunt: & mea omnia tua sunt, & tua mea sunt: & clarificatus sum in eis. Et jam non sum in mundo, & hi in mundo sunt, & ego ad te venio. Pater sancte, serva eos in nomine tuo quos dedisti mihi; ut sint unum, sicut & nos. Cum essem cum eis, ego servabam eos in nomine tuo. Quos dedisti mihi, custodivi: & nemo ex eis periit, nisi filius perditionis, ut Scriptura impleatur. Nunc

autem ad te venio, & hæc loquor in mundo, ut habeant gaudium meum impletum in semetipfis. Ego dedi eis sermonem tuum, & mundus eos odio habuit, quia non sunt de mundo, sicut & ego non sum de mundo. Non rogo, ut tollas eos de mundo, sed ut serves eos à malo. De mundo non sunt, sicut & ego non sum de mundo. Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus veritas est. Sicut tu me misisti in mundum, & ego misi eos in mundum. Et pro eis ego sanctifico me ipsum: ut sint & ipsi sanctificati in veritate. Non pro eis autem rogo tantum, sed & pro eis, qui credituri sunt per verbum eorum in me: ut omnes unum sint, sicut tu Pater in me, & ego in te; ut & ipsi in nobis unum sint; ut credat mundus, quia tu me misisti. Et ego claritatem, quam dedisti mihi, dedi eis: ut sint unum, sicut & nos unum sumus. Ego in eis, & tu in me: ut sint consummati in unum: & cognoscat mundus, quia tu me misisti, & dilexisti eos, sicut & me dilexisti. Pater, quos dedisti mihi, volo ut, ubi sum ego, & illi sint mecum; ut videant claritatem meam, quam dedisti mihi: quia dilexisti me ante constitutionem mundi. Pater iuste, mundus te non cognovit. Ego autem te cognovi: & hi cognoverunt

quia

quia tu me misisti. Et notum feci eis nomen tuum, & notum faciam: ut dilectio, quâ dilexisti me, in ipsis sit, & ego in ipsis.

Passio Domini nostri Iesum Christi

secundum Ioannem. *Cap. 18.*

IN illo tempore: Egressus est Iesus cum discipulis suis trans Torrentem Cedron, ubi erat hortus; in quem introivit ipse, & discipuli eius. Sciebat autem & Iudas, qui tradebat eum, locum: quia frequenter Iesus convenerat illuc cum discipulis suis. Iudas ergo, cum accepisset cohortem, & à Pontificibus & Pharisæis ministros, venit illuc cum laternis & facibus & armis. Iesus itaque, sciens omnia quæ ventura erant super eum, processit, & dixit eis: Quem quæritis? Responderunt ei: Iesum Nazarenum. Dicit eis Iesus: Ego sum. Stabat autem & Iudas, qui tradebat eum, cum ipsis. Ut ergo dixit eis: Ego sum; abierunt retrorsum, & ceciderunt in terram. Iterum ergo interrogavit eos: Quem quæritis? Illi autem dixerunt: Iesum Nazarenum. Respondit Iesus: Dixi vobis, quia ego sum: si ergo me quæritis, finite hos abire. Ut impleretur sermo, quem dixit: Quia, quos dedisti mihi, non perdidit ex eis quemquam. Simon ergo Petrus, habens gladium, eduxit eum: & per-

cussit pontificis servum : & abscidit auriculam ejus dexteram. Erat autem nomen servo Malchus. Dixit ergo Iesus Petro: Mitte gladium tuum in vaginam. Calicem quem dedit mihi Pater, non bibam illum? Cohors ergo, & tribunus, & ministri Iudæorum, comprehenderunt Iesum, & ligaverunt eum : & adduxerunt eum ad Annam primum. Erat enim focer Caiphæ, qui erat pontifex anni illius. Erat autem Caiphas, qui consilium dederat Iudæis: Quia expedit, unum hominem mori pro populo. Sequebatur autem Iesum Simon Petrus, & alius discipulus. Discipulus autem ille erat notus pontifici ; & introivit cum Iesu in atrium pontificis. Petrus autem stabat ad ostium foris. Exivit ergo discipulus alius, qui erat notus pontifici, & dixit ostiariæ : & introduxit Petrum. Dicit ergo Petro ancilla ostiaria : Numquid & tu ex discipulis es hominis istius? Dicit ille : Non sum. Stabant autem servi & ministri ad prunas, quia frigus erat, & calefaciebant se : erat autem cum eis & Petrus stans, & calefaciens se. Pontifex ergo interrogavit Iesum de discipulis suis, & de doctrina ejus. Respondit ei Iesus : Ego palam locutus sum mundo : ego semper docui in synagoga & in templo, quò

omnes

omnes Iudæi conveniunt : & in occulto locutus sum nihil. Quid me interrogas? interroga eos, qui audierunt, quid locutus sim ipsis: ecce hi sciunt, quæ dixerim ego. Hæc autem cum dixisset, unus assistens ministrorum dedit alapam Iesu, dicens : Sic respondes pontifici? Respondit ei Iesus : Si male locutus sum, testimonium perhibe de malo: si autem bene, quid me cædis? Et misit eum Annas ligatum ad Caipham Pontificem. Erat autem Simon Petrus stans, & calefaciens se. Dixerunt ergo ei : Numquid & tu ex discipulis eius es? Negavit ille, & dixit : Non sum. Dicit ei unus ex servis pontificis, cognatus eius cujus abscidit Petrus auriculam : Nonne ego te vidi in horto cum illo? Iterum ergo negavit Petrus : & statim gallus cantavit. Adducunt ergo Iesum à Caipha in prætorium. Erat autem mane : & ipsi non introierunt in prætorium, ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha. Exiit ergo Pilatus ad eos foras, & dixit : Quam accusationem affertis adversus hominem hunc? Responderunt, & dixerunt ei : Si non esset hic malefactor, non tibi tradidissemus eum. Dixit ergo eis Pilatus : Accipite eum vos, & secundum legem vestram iudicate eum. Dixerunt ergo ei

Iu-

Iudæi: Nobis non licet interficere quemquam. Vt sermo Iesu impleretur, quem dixit: significans, qua morte esset moriturus. Introiuit ergo iterum in prætorium Pilatus, & vocavit Iesum, & dixit ei: Tu es rex Iudæorum? Respondit Iesus: A temetipso hoc dicis, an alii dixerunt tibi de me? Respondit Pilatus: Numquid ego Iudæus sum? Gens tua & pontifices tradiderunt te mihi: quid fecisti? Respondit Iesus: Regnum meum non est de hoc mundo. Si ex hoc mundo esset regnum meum, ministri mei utique decertarent, ut non traderer Iudæis: nunc autem regnum meum non est hinc. Dixit itaque ei Pilatus: Ergo rex es tu? Respondit Iesus: Tu dicis quia rex sum ego. Ego in hoc natus sum, & ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati: omnis, qui est ex veritate, audit vocem meam. Dicit ei Pilatus: Quid est veritas? Et cum hoc dixisset, iterum exiit ad Iudæos; & dicit eis: Ego nullam inuenio in eo causam. Est autem consuetudo vobis, ut unum dimittam vobis in Pascha: vultis ergo dimittam vobis regem Iudæorum? Clamaverunt ergo rursus omnes, dicentes: Non hunc, sed Barabbam. Erat autem Barabbas latro. Tunc ergo apprehendit Pilatus Iesum, & flagel-

flagellavit. Et milites plectentes coronam de spinis imposuerunt capiti ejus: & veste purpureâ circumdederunt eum. Et veniebant ad eum, & dicebant: Ave rex Iudæorum: & dabant ei alapas. Exiit ergo iterum Pilatus foras; & dicit eis: Ecce, adduco vobis eum foras, ut cognoscatis, quia nullam invenio in eo causam. Exiit ergo Iesus, portans coronam spineam, & purpureum vestimentum. Et dicit eis: Ecce homo. Cum ergo vidissent eum Pontifices & ministri, clamabant, dicentes: Crucifige, crucifige eum. Dicit eis Pilatus: Accipite eum vos, & crucifigite: ego enim non invenio in eo causam. Responderunt ei Iudæi: Nos legem habemus, & secundum legem debet mori, quia filium Dei se fecit. Cum ergo audisset Pilatus hunc sermonem, magis timuit. Et ingressus est prætorium iterum: & dixit ad Iesum: Vnde es tu? Iesus autem responsum non dedit ei. Dicit ergo ei Pilatus: Mihi non loqueris? nescis, quia potestatem habeo crucifigere te, & potestatem habeo dimittere te? Respondit Iesus: Non haberes potestatem adversum me ullam, nisi tibi datum esset desuper. Propterea, qui me tradidit tibi, majus peccatum habet. Et exinde quærebat Pilatus dimittere eum. Iudæi

D d

autem

autem clamabant, dicentes: Si hunc dimittis, non es amicus Cæsaris. Omnis enim, qui se regem facit, contradicit Cæsari. Pilatus autem, cum audisset hos sermones, adduxit foras Iesum; & sedit pro tribunali, in loco qui dicitur Lithóstrotos, Hebraice autem Gábbatha. Erat autem parasceue Paschæ, hora quasi sexta; & dicit Iudæis: Ecce rex vester. Illi autem clamabant: Tolle, tolle, crucifige eum. Dicit eis Pilatus: Regem vestrum crucifigam? Responderunt Pontifices: Non habemus Regem, nisi Cæsarem. Tunc ergo tradidit eis illum, ut crucifigeretur. Susceperunt autem Iesum, & eduxerunt. Et bajulans sibi crucem, exivit in eum, qui dicitur Calvaria, locum, Hebraice autem Gólgotha: ubi crucifixerunt eum, & cum eo alios duos hinc & hinc, medium autem Iesum. Scripsit autem & titulum Pilatus, & posuit super crucem. Erat autem scriptum: Iesus Nazarenus, Rex Iudæorum. Hunc ergo titulum multi Iudæorum legerunt: quia prope civitatem erat locus, ubi crucifixus est Iesus: & erat scriptum Hebraice, Græce & Latine. Dicebant ergo Pilato pontifices Iudæorum: Noli scribere: Rex Iudæorum; sed, quia ipse dixit: Rex sum Iudæorum. Respondit Pilatus:

Quod

Quod scripsi, scripsi. Milites ergo, cum crucifixissent eum, acceperunt vestimenta ejus, (& fecerunt quatuor partes, unicuique militi partem,) & tunicam. Erat autem tunica inconsutilis, desuper contexta per totum. Dixerunt ergo ad invicem: Non scindamus eam, sed fortiamur de illa, cujus fit. Ut Scriptura impleretur, dicens: Partiti sunt vestimenta mea sibi: & in vestem meam miserunt sortem. Et milites quidem hæc fecerunt. Stabant autem juxta crucem Iesu, mater ejus, & soror matris ejus, Maria Cleophæ, & Maria Magdalene. Cum vidisset ergo Iesus matrem, & discipulum stantem quem diligebat, dicit matri suæ: Mulier, ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo: Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua. Postea, sciens Iesus, quia omnia consummata sunt, ut consummaretur Scriptura, dixit: Sitio. Vas ergo erat positum, aceto plenum. Illi autem spongiam, plenam aceto, hyssopo circumponentes, obtulerunt ori ejus. Cum ergo accepisset Iesus acetum, dixit: Consummatum est. Et, inclinato capite, tradidit spiritum. Iudæi ergo (quoniam Parasceue erat) ut non remanerent in cruce corpora sabbato, (erat enim magnus dies ille Sabbati,) rogave-

runt Pilatum, ut frangerentur eorum crura, & tollerentur. Venerunt ergo milites, & primi quidem fregerunt crura, & alterius, qui crucifixus est cum eo. Ad Iesum autem cum venissent, ut viderunt eum jam mortuum, non fregerunt ejus crura; sed unus militum lanceâ latus ejus aperuit; & continuo exivit sanguis & aqua. Et, qui vidit, testimonium perhibuit; & verum est testimonium ejus. Et ille scit, quia vera dicit: ut & vos credatis. Facta sunt enim hæc ut Scriptura impleretur: Os non comminuetis ex eo. Et iterum alia scriptura dicit: Videbunt, in quem transfixerunt. Post hæc autem rogavit Pilatum Ioseph ab Arimathia, (eo quod esset discipulus Iesu, occultus autem propter metum Iudæorum,) ut tolleret corpus Iesu. Et permisit Pilatus. Venit ergo, & tulit corpus Iesu. Venit autem & Nicodemus, qui venerat ad Iesum nocte primum, ferens mixturam myrrhæ & aloës, quasi libras centum. Acceperunt ergo corpus Iesu, & ligaverunt illud linteis cum aromatibus, sicut mos est Iudæis sepelire. Erat autem in loco, ubi crucifixus est, hortus: & in horto monumentum novum, in quo nondum quisquam positus erat. Ibi ergo, propter Parasceuen Iudæorum, quia

juxta

juxta erat monumentum, posuerunt Iesum.

Oratio ad Dominum Iesum Christum, de singulis articulis Passionis ejus, dicenda à moriente, vel ab alio pro eo.

Vers. Adoramus te Christe, & benedicimus tibi. *Resp.* Quia per sanctam Crucem tuam redemisti mundum.

DEus, qui pro redemptione mundi voluisti nasci, circumcidi, à Iudæis reprobari, à Iuda traditore osculo tradi, vinculis alligari, sicut agnus innocens ad victimam duci, atque conspectibus Annæ, Caiphæ, Pilati, & Herodis, indecenter offerri; à falsis testibus accusari, flagellis & opprobriis vexari, sputis conspuui, spinis coronari, colaphis cædi, arundine percuti, facie velari, & vestibus exui, cruci clavis affigi, in cruce levari, inter latrones deputari, felle & aceto potari, & lanceâ vulnerari. Tu, Domine, per has sanctissimas pœnas tuas, quas ego indignus recolo, & per sanctam crucem & mortem tuam, libera me (*vel, si alius dicit pro eo vel ea, libera famulum tuum N. vel famulam tuam N.*) à pœnis inferni, & perducere digneris, quo perduxisti latronem, tecum crucifixum. Qui cum Patre, & Spiritu sancto, vivis & regnas in sæcula sæculorum. Amen.

Dici præterea possunt sequentes Psalmi.

Psalmus 117.

Confitemini Domino, quoniam bonus :
quoniam in sæculum misericordia ejus.

Dicat nunc Israël, quoniam bonus : quo-
niam in sæculum misericordia ejus.

Dicat nunc domus Aaron: quoniam in sæ-
culum misericordia ejus.

Dicant nunc qui timent Dominum : quo-
niam in sæculum misericordia ejus.

De tribulatione invocavi Dominum : &
exaudivit me in latitudine Dominus.

Dominus mihi adjutor : non timebo, quid
faciat mihi homo.

Dominus mihi adjutor : & ego despiciam
inimicos meos.

Bonum est confidere in Domino : quam
confidere in homine.

Bonum est sperare in Domino : quam spe-
rare in principibus.

Omnes gentes circuierunt me: & in nomi-
ne Domini, quia ultus sum in eos.

Circumdantes circumdederunt me : & in
nomine Domini, quia ultus sum in eos.

Circumdederunt me sicut apes, & exarse-
runt sicut ignis in spinis : & in nomine Do-
mini, quia ultus sum in eos.

Im-

Impulsus everfus sum ut caderem : & Dominus suscepit me.

Fortitudo mea & laus mea Dominus : & factus est mihi in salutem.

Vox exultationis & salutis : in tabernaculis justorum.

Dextera Domini fecit virtutem , dextera Domini exaltavit me : dextera Domini fecit virtutem.

Non moriar, sed vivam : & narrabo opera Domini.

Castigans castigavit me Dominus : & morti non tradidit me.

Aperite mihi portas justitiæ ; ingressus in eas, confitebor Domino : hæc porta Domini, justi intrabunt in eam.

Confitebor tibi, quoniam exaudisti me : & factus es mihi in salutem.

Lapidem , quem reprobaverunt ædificantes : hic factus est in caput anguli.

A Domino factum est istud : & est mirabile in oculis nostris.

Hæc est dies, quam fecit Dominus : exultemus, & lætemur in ea.

O Domine, salvum me fac; ô Domine, bene prosperare : benedictus, qui venit in nomine Domini.

Bene-

Benediximus vobis de domo Domini :
Deus Dominus, & illuxit nobis.

Constituite diem solemnem in condensis :
usque ad cornu altaris.

Deus meus es tu, & confitebor tibi : Deus
meus es tu, & exaltabo te.

Confitebor tibi, quoniam exaudisti me : &
factus es mihi in salutem.

Confitemini Domino, quoniam bonus :
quoniam in sæculum misericordia ejus.

Gloria Patri.

Psalmus 118.

BEati immaculati in via : qui ambulant in
lege Domini.

Beati, qui scrutantur testimonia ejus : in
toto corde exquirunt eum.

Non enim, qui operantur iniquitatem : in
viis ejus ambulaverunt.

Tu mandasti: mandata tua custodiri nimis.

Vtinam dirigantur viæ meæ: ad custodien-
das justificationes tuas.

Tunc non confundar : cum perspexero in
omnibus mandatis tuis.

Confitebor tibi in directione cordis: in eo
quod didici judicia justitiæ tuæ.

Iustificationes tuas custodiam: non me de-
relinquas usquequaque.

In

In quo corrigit adolescentior viam suam?
in custodiendo sermones tuos.

In toto corde meo exquisivi te: ne repellas
me à mandatis tuis.

In corde meo abscondi eloquia tua: ut non
peccem tibi.

Benedictus es, Domine: doce me justifica-
tiones tuas.

In labiis meis: pronunciavi omnia judicia
oris tui.

In via testimoniorum tuorum delectatus
sum: sicut in omnibus divitiis.

In mandatis tuis exercebor: & considera-
bo vias tuas.

In justificationibus tuis meditabor: non
obliviscar sermones tuos.

Gloria Patri.

R Etribue servo tuo, vivifica me: & custo-
diam sermones tuos.

Revela oculos meos: & considerabo mira-
bilia de lege tua.

Incola ego sum in terra: non abscondas à
me mandata tua.

Concupivit anima mea desiderare justifi-
cationes tuas, in omni tempore.

Increpasti superbos: maledicti qui decli-
nant à mandatis tuis.

E e

Aufer

Aufer à me opprobrium & contemptum :
quia testimonia tua exquisivi.

Etenim federunt principes , & adversum
me loquebantur : servus autem tuus exerce-
batur in justificationibus tuis.

Nam & testimonia tua meditatio mea est :
& consilium meum justificationes tuæ.

Adhæsit pavimento anima mea : vivifica
me secundum verbum tuum.

Vias meas enunciavi, & exaudisti me : do-
ce me justificationes tuas.

Viam justificationum tuarum instrue me :
& exercebor in mirabilibus tuis.

Dormitavit anima mea præ tædio : confir-
ma me in verbis tuis.

Viam iniquitatis amove à me : & de lege
tua miserere mei.

Viam veritatis elegi : judicia tua non sum
oblitus.

Adhæsi testimoniis tuis Domine : noli me
confundere.

Viam mandatorum tuorum cucurri : cum
dilatasti cor meum.

Gloria Patri.

*Tres pia & utiles morientibus Orationes , cum tri-
bus Pater noster, & tribus Ave Maria, in agone
mortis recitandæ. Primo dicitur , Kyrie eleison.*

Christe

Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster.
Ave Maria.

Oratio.

Domine Iesu Christe, per tuam sanctissimam agoniam, & orationem quâ orasti pro nobis in monte Oliveti, quando factus est sudor tuus, sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram; obsecro te, ut multitudinem sudoris tui sanguinei, quem præ timoris angustiâ copiosissime pro nobis effudisti, offerre & ostendere digneris Deo Patri omnipotenti contra multitudinem omnium peccatorum hujus famuli tui N. (famulæ tuæ N.) & libera eum (eam) in hac hora mortis suæ ab omnibus pœnis & angustiis, quas pro peccatis suis se timet meruisse. Qui cum Patre, & Spiritu sancto, vivis & regnas Deus in sæcula sæculorum. *Resp. Amen. Secundo dicitur:* Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster. Ave Maria.

Oratio.

Domine Iesu Christe, qui pro nobis mori dignatus es in cruce; obsecro te, ut omnes amaritudines passionum & pœnarum tuarum, quas pro nobis miseris peccatoribus sustinuisti in cruce, maxime in illa hora quando sanctissima anima tua egressa est de sanctissimo corpore tuo, offerre, &

ostendere digneris Deo Patri omnipotenti pro anima hujus famuli tui *N.* (famulæ tuæ *N.*) & libera eum (eam) in hac hora mortis ab omnibus pœnis & passionibus, quas pro peccatis suis se timet meruisse. Qui cum Patre, & Spiritu sancto, vivis & regnas Deus in sæcula sæculorum. *Resp.* Amen. *Tertio dicitur:* Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster. Ave Maria.

Oratio.

Domine Iesu Christe, qui per os Prophetæ dixisti: In charitate perpetua dilexisti te, ideo attraxi te miserans: obsecro te, ut eandem charitatem tuam, quæ te de cælis in terram, ad tolerandas omnium passionum tuarum amaritudines, attraxit, offerre & ostendere digneris Deo Patri omnipotenti, pro anima hujus famuli tui *N.* (famulæ tuæ *N.*) & libera eum (eam) ab omnibus passionibus & pœnis, quas pro peccatis suis timet se meruisse: & salva animam ejus in hac hora exitus sui: aperi ei januam vitæ, & fac eum (eam) gaudere cum Sanctis tuis in gloria æterna. Et tu, piissime Domine Iesu Christe, qui redemisti nos pretiosissimo sanguine tuo, miserere animæ hujus famuli tui, (famulæ tuæ,) & eum (eam) introducere digneris ad semper virentia

&

& amœna loca Paradisi, ut vivat tibi amore indivisibili, qui à te & ab electis tuis nunquam separari potest. Qui cum Patre, & Spiritu sancto, vivis & regnas Deus in sæcula sæculorum. *Resp.* Amen.

In Expiratione.

C*Um vero tempus expirandi institerit, tunc maxime, ab omnibus circumstantibus, flexis genibus vehementer orationi instandum est. Ipse vero moriens, si potest, dicat, vel, si non potest, assistens, si ve Sacerdos, pro eo clara voce pronunciet: IESU, IESU, IESU. Quod, & ea quæ sequuntur, ad illius aures, si videbitur, etiam sæpius repetat. In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum. Domine Iesu Christe, suscipe spiritum meum. Sancta Maria, ora pro me. Maria mater gratiæ, mater misericordiæ, tu me ab hoste protege, & horâ mortis suscipe.*

Tunc, ubi viget pia consuetudo, pulsetur campana parochialis Ecclesiæ aliquibus ictibus, ad significandum fidelibus, in urbe vel loco, aut extra in suburbanis, existentibus, instantem mortem expirantis egroti, ut pro eo Deum rogare possint.

Egressâ animâ de corpore, statim dicatur hoc Resp. Subvenite Sancti Dei, occurrere Angeli Domini, suscipientes animam ejus, offerentes

eam in conspectu Altissimi. *Vers.* Suscipiat te Christus, qui vocavit te; & in sinum Abrahamæ Angeli deducant te. *Resp.* Suscipientes animam ejus, offerentes eam in conspectu Altissimi. *Vers.* Requiem æternam dona ei Domine. *Resp.* Et lux perpetua luceat ei. Offerentes eam in conspectu Altissimi. Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster. *Vers.* Et ne nos inducas in tentationem. *Resp.* Sed libera nos à malo. *Vers.* Requiem æternam dona ei Domine. *Resp.* Et lux perpetua luceat ei. *Vers.* A porta inferi. *Resp.* Erue Domine animam ejus. *Vers.* Requiescat in pace. *Resp.* Amen. *Vers.* Domine exaudi orationem meam. *Resp.* Et clamor meus ad te veniat. *Vers.* Dominus vobiscum. *Resp.* Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Tibi, Domine, commendamus animam famuli tui N. (famulæ tuæ N.) ut defunctus (defuncta) sæculo tibi vivat, & quæ per fragilitatem humanæ conversationis peccata commisit, tu veniâ misericordissimæ pietatis absterge. Per Christum Dominum nostrum. *Resp.* Amen.

Interim detur campanâ signum transitus defuncti, pro loci consuetudine, ut, audientes, pro ejus anima Deum precentur. Deinde
corpus,

corpus, de more, honeste compositum, loco decenti cum lumine collocetur; ac parva crux super pectus inter manus defuncti ponatur: aut, ubi crux desit, manus in modum crucis componantur: interdumque aspergatur aquâ benedictâ: & interim donec efferatur, qui adsunt, si ve Sacerdotes si ve alii, orabunt pro defuncto.

DE EXEQVIIS.

*S*acras caerimonias ac ritus, quibus, ex antiquissima traditione & summorum Pontificum institutis, sancta Mater Ecclesia Catholica in filiorum suorum exequiis uti solet, tamquam vera religionis mysteria, Christianaeque pietatis signa, & fidelium mortuorum saluberrima suffragia, Parochi summo studio servare debent, atque usu retinere.

His itaque praestandis, qua par est modestia ac devotione, ita se habebunt, ut ad defunctorum salutem, simulque ad vivorum pietatem, quemadmodum vere sunt, non ad questum, ejusmodi ritus sancti instituti esse videantur.

Nullum corpus sepeliatur, praesertim si mors repentina fuerit, nisi post debitum temporis intervallum; ut nullus omnino de morte relinquatur dubitandi locus.

Quod antiquissimi est instituti, illud, quantum fieri poterit, retineatur, ut Missa, praesente corpore defuncti, pro eo celebretur, antequam sepultura tradatur.

Si quis die festo sit sepeliendus, Missa propria pro defunctis, praesente corpore, celebrari poterit; dum tamen Conventualis Missa & officia divina non impediuntur, magnaque diei celebritas non obstet.

Caveant omnino Parochi, aliique Sacerdotes, ne, sepulturae vel exequiarum seu anniversarii mortuorum officii causa, quic-

quam